

АНТРОПОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДЕЛІКТНОСТІ

Благодарний А. М., Лисенко О. В.

ВСТУП

Розвиток України як демократичної, соціальної, правової держави передбачає попередження різних форм протиправної поведінки, однією з яких є вчинення адміністративних правопорушень. Особливої актуальності зазначена проблематика набуває у зв'язку з тим, що адміністративна деліктність становить суттєву загрозу різноплановим суспільним відносинам, оскільки систематично посягає на стабільне, кероване, упорядковане життя людей у сучасному складно організованому суспільстві. Так, за допомогою норм, що встановлюють адміністративну відповідальність, здійснюється охорона не лише тих суспільні відносин, які регулюються нормами адміністративного права, але й відносин, що регламентуються нормами цивільного, трудового, фінансового, земельного, господарського на інших галузях права, тому чинне законодавство містить великий перелік адміністративних правопорушень. Зауважимо, що зазначений перелік постійно розширюється завдяки як здобуткам науково-технічного прогресу, так і змінам у суспільному-політичному житті нашої країни. Отже, ефективна протидія, передусім запобігання адміністративній деліктності, є важливим напрямом як державної політики так і подальших досліджень різних галузей наук, зокрема, права, соціології, економіки, філософії. Варто зазначити, що проблематика протидії правопорушенням привертала увагу вчених у різні історичні періоди, адже ідея про пріоритетну роль запобігання правопорушенням перед каральною політикою існувала ще в давні часи. Якщо звернутись до вітчизняного історичного досвіду запобігання правопорушенням, то, наприклад, у пам'ятці української правової культури «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р. закріплювалися публічні покарання, виконання яких у будь-якому разі впливало на свідомість інших осіб, що сприяло запобігання новим правопорушенням. Так, відповідно до артикула 23 зазначеного нормативного документа: «якщо б хто-небудь вільну чи чийсь людину чоловічої або жіночої статі украв або продав християнину, такого злодія за достовірних доказів повісити або

відрубати голову, а коли ж продасть у злодійські нехристиянські руки – четвертувати»¹.

Проте більш широкого впровадження у практичну діяльність зазначена ідея почала набувати відносно нещодавно, значною мірою завдяки зусиллям відомого італійського мислителя XVIII ст. Ч. Беккарія².

Загалом, в межах дослідження проблематики, пов'язаної з протидією адміністративним правопорушенням, зокрема, у працях таких авторів як В. Авер'янов, І. Голосніченко, Є. Додін, Л. Коваль, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, М. Малєїн, С. Міловідова, С. Омелянчик, вітчизняною наукою основна увага приділена аналізу законодавства про адміністративні проступки, розкриттю особливостей окремих категорій реальних або потенційних правопорушників (в єдності соціальних, професійних, психологічних, гендерних та інших характеристик). Однак проблематика саме антропологічної компоненти адміністративної деліктності на сьогодні потребує ґрунтовного дослідження. Необхідним також є удосконалення форм практичної діяльності, спрямованої на попередження адміністративних проступків, із урахуванням змін, що відбуваються в соціальній, політичній і правовій системі сучасної України. Із урахуванням вищенаведеного, метою дослідження є визначення потенційних можливостей урахування антропологічної компоненти детермінації адміністративної деліктності для підвищення ефективності превентивної діяльності, що передбачає послідовне розв'язання таких задач: а) визначити антропологічні особливості детермінації різних груп правопорушень; б) запропонувати шляхи удосконалення практичної діяльності у сфері попередження адміністративної деліктності.

1. Антропологічна компонента детермінації адміністративної деліктності

Починаючи розгляд антропологічної компоненти детермінації адміністративної деліктності, тезисно окреслимо авторський підхід до деяких дискусійних термінологічних моментів. Перш за все зауважимо, що в юридичній науці немає однозначності поглядів щодо співвідношення понять «профілактика» та «попередження», а також «проступок» та «правопорушення». У науковій літературі та

¹ Права, за якими судиться малоросійський народ (1743 р.) URL: <https://www.textbooks.net.ua/content/view/932/17/>.

² Міловідова С.В. Попередження та протидія адміністративним правопорушенням в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2016. С. 38.

законодавчих актах використовуються такі терміни, як «профілактика», «попередження», «запобігання», «превенція». Чимало вчених вкладають у ці поняття неоднаковий зміст, виходячи з різних рівнів, напрямів та видів попереджувальної діяльності. Оскільки детальний розгляд базових положень адміністративної деліктології не є предметом цієї праці, адже вони мають самостійний характер, хоч, безумовно, певною мірою стосуються проблематики детермінації адміністративної деліктності, то обмежимося приєднанням до висновку, що терміни профілактика та попередження можна вживати як взаємозамінні синоніми. Щодо питання співвідношення понять «адміністративного правопорушення» та «адміністративного проступку», то погоджуючись із широко представленою у юридичній літературі пропозицією розмежувати у майбутньому зазначені терміни, зауважимо, що оскільки чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) ототожнює зазначені поняття, то у роботі ці словосполучення вживаються як взаємозамінні синоніми.

Як вже зазначалось, за допомогою норм, що встановлюють адміністративну відповідальність, здійснюється охорона широкого кола суспільних відносин (лише КУпАП містить чотирнадцять глав, в яких зосереджено норми, що визначають склади більше семиста адміністративних правопорушень). Звісно, що кожній групі правопорушень, об'єднаних одним розділом КУпАП, властиві певні особливості детермінації. Розглянемо питання антропологічної компоненти попередження адміністративної деліктності на прикладі адміністративних правопорушень, які посягають на встановлений порядок управління. Щоб при дослідженні детермінації адміністративної деліктності зазначеної групи правопорушень не відволікатись на проблеми правової регламентації правовідносин, на які посягає певний проступок, розглянемо детермінацію порушення законодавства про державну таємницю (ст. 212-2 КУпАП) – проступку, що завдає шкоди одним з найбільш досконало регламентованих чинним законодавством (насамперед, Законом України «Про державну таємницю») правовідносинам.

Серед засобів боротьби з адміністративними правопорушеннями значну роль відіграє їх попередження, нейтралізація та усунення причин і умов, що їх породжують. Варто зазначити, що у адміністративно-деліктологічній літературі недостатньо приділяється увага питанням попередження адміністративних правопорушень, що примушує звертатись до інших джерел, зокрема, з питань попередження злочинності. Таке звернення вважаємо об'єктивно виправданим, зважаючи на близькість адміністративних проступків (деліктів) і кримінальних

правопорушень (злочинів). У літературних джерелах зазначається, що названі види правопорушень як соціальні явища дуже близькі між собою, а межі між ними досить рухливі і надто умовні³. Доречно навести висловлювання К. Маркса, який розглядаючи застосування закону щодо малолітніх правопорушників, зробив висновок про те, що від позиції офіційного суспільства певною мірою залежить кваліфікація деяких порушень як злочинів чи тільки як проступків. Така розбіжність термінології, зазначав він, є далеко «не байдужою», тому що вирішує тисячі людських доль і визначає моральну «фізіономію суспільства»⁴, отже при дослідженні адміністративної деліктності варто звертатись не лише до джерел з адміністративної деліктології, а також і з кримінології. Тим більше, що історія попередження правопорушень бере початок ще з тих часів, коли не існувало поділу правопорушень на адміністративні проступки та злочини.

Розглянемо більш докладно детермінацію адміністративної деліктності, а також заходи, спрямовані на її попередження. Відповідно до загальнофілософських підходів у науковій літературі причина визначається як явище, що безпосередньо зумовлює, породжує інше явище (наслідок); умови – як сукупність тих, незалежних від причини явищ, що перетворюють у дійсність вміщені у причині можливості породження наслідку. Керуються цими філософськими позиціями і представники юридичних наук, розглядаючи причини та умови правопорушень окремо, **визначаючи причину як сукупність тих факторів**, які в порівнянні з іншими створюють основні чинники, що визначають поведінку суб'єкта, і забезпечують найбільш високу можливість вчинення делікту особою при певних обставинах⁵.

Проте іноді висловлюється думка про «повну причину», тобто сукупність всіх обставин, які зумовлюють настання певного наслідку. Так, М. Малєїн зазначає, що у міру перенесення аналізу від одиничного (конкретного правопорушення) до особливого (їх виду) і загального (сукупності правопорушень) взаємозв'язок між детермінантами (причинами та умовами) ускладнюється, і різниця між причинами та

³ Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2004. С. 172.

⁴ Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения: в 30 т. Изд. 2-е. Москва: Госполитиздат. Т. 13. 1959. С. 516.

⁵ Dembitska, S. Administrative Delict as Danger of Increase of Offences. Juridical scientific and electronic journal. 2019. № 5. DOI: <http://dx.doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/35>

умовами значно скорочується. Зважаючи на це, можна говорити про «причини-умови» порушень⁶.

Усі чинники (детермінанти) правопорушень прийнято поділяти на суб'єктивні та об'єктивні. При цьому до суб'єктивного відносять усе те, що залежить від людини, і навпаки, об'єктивний означає, що предмети, властивості та відносини існують поза суб'єктом і незалежно від нього. Слід погодитися з думкою В. Ремньова, який, досліджуючи проблеми причинності порушень законності в державному управлінні, вказував, що загальна причина такої протиправної поведінки полягає у взаємодії об'єктивних і суб'єктивних соціальних факторів. Причина ж конкретного порушення може бути пояснена поведінкою людей, оскільки будь-яке порушення проходить через волю і свідомість людини⁷.

Виходячи з такого твердження, можна дійти висновку, що суб'єктивні чинники і є переважно причинами вчинення правопорушень, об'єктивні ж чинники – умовами.

Вважаємо, що навіть для такої специфічної групи адміністративних правопорушень, як порушення законодавства про державну таємницю, характерні загальні детермінанти адміністративної деліктності. До загальних причин адміністративних правопорушень у науковій літературі як правило відносять: недостатнє врахування законів управління у змісті рішень, що приймаються; неповноту або нечіткість правового регулювання суспільних відносин; слабкість соціального контролю; недостатньо високий рівень правосвідомості учасників адміністративних правовідносин; відхилену від правових і моральних норм поведінку окремих громадян, яка може бути зумовлена відсутністю належного виховного впливу на людину, та інші причини. Поряд із загальними чинниками, що породжують явище в цілому, в даному випадку адміністративну деліктність, виділяють також причини і умови певних видів (категорій, груп) правопорушень. Є. Додін зауважує, що особи, які вступають у конфлікт зі встановленими правилами, що діють у сфері державного управління, характеризуються індивідуалістично-анархічною антисоціальною спрямованістю, а це означає, що пояснення причин існування у суспільстві адміністративної деліктності потрібно шукати в дії тих факторів, які сприяють формуванню (хоча й неглибокої і незначно відхиленої від системи

⁶ Малєин Н. Правонарушение: понятие, причины, ответственность: монография. Москва: Юридическая литература, 1985. С. 82.

⁷ Ремнёв В.И. Социалистическая законность в государственном управлении: монография. Москва: Наука, 1979. С. 159.

ціннісних орієнтацій, сприйнятих у нашому суспільстві), антисуспільної установки, що має анархо-індивідуалістичну спрямованість⁸.

Не заперечуючи проти дії вказаного чинника, який визначає стан адміністративної деліктності, слід зауважити, що, на нашу думку, визначального впливу на поведінку осіб, які вчинюють порушення законодавства про державну таємницю, цей чинник не матиме. Пояснюється це тим, що з боку зазначених осіб вимагається дисциплінованість, до певної міри підкорення і слухняність, тому їм навряд чи буде властива індивідуалістично-анархічна спрямованість. Хоча, причини конкретних порушень законодавства про державну таємницю у деяких випадках можуть зумовлюватися психологічними антисуспільними особливостями конкретного правопорушника – особи, яка добре знає або, принаймні, достатньо ознайомена із законодавством про державну таємницю, але не має внутрішнього переконання у необхідності суворого дотримання його.

Для деяких осіб, які порушують законодавство про державну таємницю, детермінація їх адміністративно-караних порушень у зазначеній сфері пов'язана з тим, що вони здебільшого виступають щодо інших осіб як підлеглі. Вони практично позбавлені змоги тримати себе на рівні своїх можливостей і обирати соціальну роль відповідно до своїх «природних нахилів», іншими словами, ці особи в наказовому порядку можуть бути зобов'язані вчинювати дії, що порушують законодавство про державну таємницю.

Набувають також значення морально-етичні аспекти адміністративних правопорушень. Так, В. Ремньов, розглядаючи проблеми причинності порушень законності в діяльності апарату державного управління, звертає увагу на те, що суб'єктивний момент у поведінці державного службовця в ряді випадків має вирішальне значення для кінцевого результату і які б проступки не вчинялися, у їх основі найчастіше лежить моральна проблема⁹.

Так, варто погодитись із фахівцями, які зазначають, що прийняте людиною правове рішення з необхідністю є футурологічно вираженим в емоційному сенсі, раціонально обміркованим та морально сприйнятливим у контексті уявлень людини про добро і зло, та з необхідністю здійсненим у системі референтних цінностей особистості, яка визначає стиль і спосіб індивідуальної та суспільної поведінки у

⁸ Додин Е. Понятие и причины административной деликтности. Проблемы административного права и совершенствования административной деятельности органов внутренних дел: сборник научных трудов. Киев : КВШ МВД СССР, 1981. С. 51–52.

⁹ Ремнёв В.И. Социалистическая законность в государственном управлении: монография. Москва: Наука, 1979. С. 161–162.

контексті матеріальних і духовних цінностей та є аксіологічним фундаментом для прийняття всіх типів моральних і правових рішень¹⁰.

Отже, на особливу увагу заслуговують процеси соціалізації та індивідуалізації, під час яких відбувається становлення людини, формування її як особистості, яка виступає щодо світу як суб'єкт. Гармонійність соціалізації та індивідуалізації найбільшою мірою виявляється в поведінці людини, оціненій з погляду вимог усталеного в соціумі нормативного порядку, зокрема формалізованих стандартів поведінки, встановлених владою. Останні обов'язково включають вимоги щодо підтримання елементарного порядку в спільному існуванні безлічі людей. Саме такі вимоги переважно є змістом адміністративно-правових норм. Отже, означені процеси відіграють виняткову роль як передумова законослухняної чи протиправної поведінки, водночас правова поведінка може розглядатися як результат і критерій цих процесів¹¹.

Звісно, для кожної групи правопорушень властиві свої причини скоєння, так, результати аналізу судових рішень по справах про адміністративні порушення законодавства про державну таємницю засвідчують, що основними причинами вчинення зазначених проступків виступають:

– недостатнє знання деякими особами норм чинного законодавства про державну таємницю;

– нехтування деякими особами нормами чинного законодавства, так деякі керівники підприємств, установ та організацій, які здійснюють діяльність, пов'язану з державною таємницею, вважають, що вони не володіють інформацією, розголошення якої може завдати шкоди національній безпеці України.

Зауважимо, що зазначені причини властиві саме для цієї групи правопорушень. Для порівняння, вчинення правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку (ст. 173, 173-2, 178 КУпАП), зумовлюють такі чинники:

а) алкоголь: 72% від усіх проступків учиняється у стані алкогольного сп'яніння, що свідчить про первинне значення алкоголю для такого типу правопорушень;

б) безробіття: 52% від усієї кількості правопорушників тимчасово не працюють, не мають стабільного джерела доходу;

¹⁰ Hoian, I. Axiological Aspects of Moral and Legal Decision-making. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2019. № 16. P. 76.

¹¹ Міловідова С.В. Попередження та протидія адміністративним правопорушенням в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2016. С. 54.

в) низький культурний рівень працівників, зайнятих у промисловості та будівництві. Серед усіх працюючих правопорушників 49% задіяні в галузі промисловості, ще 22% – в галузі будівництва. Такий факт свідчить про низький культурний рівень працівників промислових та будівельних підприємств, вітальність їх потреб. Проведення вільного від роботи часу в них, зазвичай, поєднується з уживанням алкогольних напоїв, що, у свою чергу, призводить до деградації та втрати суспільно-корисних якостей і цінностей¹².

2. Форми профілактика адміністративної деліктності

Більшість вчених як у галузі кримінології, так і адміністративної деліктології вказують при конструюванні поняття профілактики на певну діяльність, що передбачає проведення заходів, які мають своїм завданням недопущення, нейтралізацію чи ліквідацію причин та умов, що породжують або сприяють вчиненню правопорушень.

Значна увага у вітчизняному правознавстві зосереджувалася на проблемах профілактики злочинності. Порівняно нещодавно це поняття почало застосовуватися до адміністративної деліктності, так профілактика адміністративних правопорушень була виділена в окремий вид профілактики. На самостійність адміністративної деліктності в системі правопорушень звертає увагу Є. Додін, використовуючи при цьому такі ознаки, як загальність об'єкта вчинюваних адміністративних проступків і характер суспільної небезпеки цих проступків. На його думку, виділення профілактики адміністративної деліктності в окремий вид профілактики правопорушень зумовить практичний і науковий пошук оптимальних специфічних засобів превенції адміністративних проступків¹³.

Вважаємо, що на сьогодні правове регулювання профілактики адміністративних правопорушень в цілому має лише фрагментарний характер. Відповідно до ч. 1 ст. 6 КУпАП органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, громадські організації, трудові колективи розробляють і здійснюють заходи, спрямовані на запобігання адміністративним правопорушенням, виявлення й усунення причин та умов, які сприяють їх вчиненню, на виховання громадян у дусі високої свідомості і дисципліни, суворого додержання законів України. Певні

¹² Омелянчик С.В. Адміністративно-деліктологічна характеристика особи правопорушника, що посягає на громадський порядок і громадську безпеку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь : Нац. університет державної податкової служби України, 2010. С. 14–15.

¹³ Додін Е. Процессуальные формы профилактики административных проступков. Проблемы социалистической законности: респ. межвед. науч. сб. Харьков : Вища школа, 1982. С. 40.

норми щодо профілактики окремих видів правопорушень містяться в інших законах України, наприклад, розділ IV Закону України «Про державну таємницю», присвячений охороні державної таємниці, передбачає заходи, спрямовані на попередження порушень законодавства про державну таємницю.

На нашу думку, під час профілактики адміністративних порушень законодавства про державну таємницю слід використовувати методи профілактики, властиві для адміністративної деліктності взагалі, але при цьому не слід нехтувати специфічними особливостями зазначеної діяльності. Профілактична діяльність у сфері недопущення порушення законодавства про державну таємницю спрямована на конкретну групу осіб, а саме – осіб, які мають допуск та доступ до державної таємниці. Це зумовлює певну специфіку, що стосується суб'єктів профілактики, конкретних заходів попередження, правової регламентації запобігання деліктності, усунення причин і умов, що її породжують.

Профілактика правопорушень реалізується уповноваженими посадовими особами із використанням комплексу заходів, зокрема, адміністративних. Проект Закону України «Про профілактику правопорушень» визначає профілактику як обов'язкову діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, зокрема, громадських організацій, спрямовану на виявлення та усунення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень, а також виявлення осіб, схильних до вчинення правопорушень, та вжиття заходів до їх виправлення.

У науковій літературі як правило виокремлюють такі рівні профілактики як загальносоціальна, спеціальна й індивідуальна. Ураховуючи антропологічну складову засобів, через які здійснюється профілактика, слід згадати про засоби позитивного формування бажаних стереотипів правової свідомості (у тому числі через переконання) та засоби стримування через демонстрацію загрози примусу і негативних наслідків різного плану в разі, якщо заборонене діяння буде скоєне.

Засоби позитивного формування бажаних стереотипів правової свідомості, у тому числі переконання, варто поставити на перше місце в системі профілактики, оскільки вони передбачають апелювання до людського розуму, до здатності людини раціонально мислити, а також до відчуття потреби поведінки щодо інших суб'єктів (індивідів, груп, суспільства в цілому) як до споріднених, зіставних із собою, – відчуття,

на якому побудована людська етика. Йдеться про найбільш гуманістичну форму впливу на людську поведінку і свідомість¹⁴.

До попереджувальних заходів належить достатньо велика кількість способів, прийомів і дій різноманітних органів та окремих осіб. Так, система заходів, спрямованих на превенцію адміністративних проступків, включає в себе господарсько-економічні, соціально-політичні, культурно-виховні, організаційно-управлінські, технічні, правові заходи¹⁵.

Слід зазначити, що сьогодні правове виховання набуло особливої актуальності. Вирішення завдань формування правової держави передбачає кардинальну зміну ставлення до права, закону, суттєве підвищення правової культури суспільства. Для громадян важливим є знання не лише норм про кримінальну і дисциплінарну відповідальність. Є. Додін зазначає, що оскільки суспільна небезпека адміністративного проступку значно менша, ніж злочину, то і моральне засудження його значно слабше. А тому знання правової заборони дозволяє громадянину вибрати варіант поведінки, відповідний забороні, її незнання створює передумови такої поведінки, яка впливає лише з етичної позиції¹⁶.

Однією з дієвих форм профілактичного впливу на свідомість людини є оголошення особі офіційного застереження про неприпустимість протиправної поведінки. Офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки застосовується до осіб, які систематично порушують законодавство, якщо ці порушення незначні за своїм характером і за їх вчинення не передбачено юридичної відповідальності. Вказаний захід застосовується, якщо немає достатніх підстав для притягнення особи до кримінальної чи адміністративної відповідальності. Метою його застосування є не тільки реакція на протиправну поведінку, але й недопущення її продовження в майбутньому. Правові підстави застосування цього заходу встановлені законами України «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про контррозвідальну діяльність» тощо, порядок застосування визначається відомчими нормативними актами.

¹⁴ Міловідова С.В. Попередження та протидія адміністративним правопорушенням в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2016. С. 97.

¹⁵ Додін Е. Процессуальные формы профилактики административных проступков. *Проблемы социалистической законности*: респ. межвед. науч. сб. Харьков : Вища школа, 1982. С. 38.

¹⁶ Додін Е. Понятие и причины административной деликтности. *Проблемы административного права и совершенствования административной деятельности органов внутренних дел*: сборник научных трудов. Киев : КВШ МВД СССР, 1981. С. 53.

Зауважимо, що в силу різних обставин офіційне застереження наразі широко не застосовується, значною мірою така ситуація зумовлена тим, що в законах України не міститься конкретних приписів як щодо порядку застосування цього заходу, так і щодо змісту документу про оголошення офіційного застереження. З урахуванням вимог, що висуваються до вказаного документу в практичній діяльності, вважаємо, що він має складатись з таких саме основних обов'язкових відомостей та атрибутів як і протокол про адміністративне правопорушення. Для підвищення ефективності застосування зазначеного заходу, в чинному законодавстві варто передбачити наслідки продовження протиправної поведінки особою, щодо якої було винесено офіційне застереження. На нашу думку, зазначену протиправну поведінку слід вважати обставиною, що обтяжує відповідальність. Ураховуючи, що ст. 35 КУпАП містить вичерпний перелік обставин, що обтяжують адміністративну відповідальність, слід доповнити п. 2 ч. 1 ст. 35 КУпАП такою обставиною, як оголошення особі офіційного застереження.

Оскільки правова визначеність виступає основоположними правовим принципом, що втілює філософські погляди¹⁷, у майбутньому, із метою реалізації зазначеного принципу, вважається за доцільне передбачити в законі, що буде регламентувати питання профілактики правопорушень, чіткий, загальний для всіх уповноважених посадових осіб органів державної влади порядок винесення офіційного застереження. У цьому порядку слід передбачити підстави винесення офіційного застереження, порядок оголошення особі офіційного застереження, вимоги до форми і змісту документу про оголошення офіційного застереження, порядок оскарження рішення про оголошення офіційного застереження, правові наслідки оголошення особі офіційного застереження.

ВИСНОВКИ

Як засвідчує проведений аналіз, ефективна протидія, передусім запобігання адміністративній деліктності, є важливим напрямом як державної політики так і подальших досліджень різних галузей наук, зокрема, філософії, тому проблематика антропологічної компоненти адміністративної деліктності на сьогодні потребує подальшого ґрунтовного опрацювання. Під час профілактики адміністративних порушень певного виду слід використовувати методи профілактики, властиві для адміністративної деліктності взагалі, але при цьому не слід нехтувати специфічними особливостями зазначених деліктів.

¹⁷ Ogneviuk, H. Anthropological Approaches in Legal Certainty Research. Anthropological Measurements of Philosophical Research. 2018. № 14. P. 71.

Профілактична діяльність щодо недопущення правопорушень у певній сфері спрямована на конкретну групу осіб. Це зумовлює певну специфіку правової регламентації запобігання адміністративній деліктності, застосування суб'єктами профілактики заходів щодо усунення причин і умов, які її породжують.

Удосконалення форм практичної діяльності, спрямованої на попередження адміністративних проступків, має здійснюватись із урахуванням змін, що відбуваються в соціальній, політичній і правовій системі сучасної України. Оскільки однією з дієвих форм профілактичного впливу на свідомість людини є оголошення особі офіційного застереження про неприпустимість протиправної поведінки, у роботі обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення застосування зазначеного заходу.

АНОТАЦІЯ

Дослідження спрямоване на визначення потенційних можливостей урахування антропологічної компоненти детермінації адміністративної деліктності із метою підвищення ефективності превентивної діяльності, що передбачає послідовне розв'язання таких задач: а) визначити антропологічні особливості детермінації різних груп правопорушень; б) запропонувати шляхи удосконалення практичної діяльності у сфері попередження адміністративної деліктності. Теоретичний базис дослідження полягає у органічному поєднанні філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження проблематики детермінації та превенції адміністративної деліктності в Україні. Такий методологічний підхід дозволяє проаналізувати та розкрити суть процесу попередження адміністративної деліктності із урахуванням антропологічної компоненти, а також інших чинників, зумовлених як перехідним станом суспільства, так і загальносвітовими глобалізаційними процесами та кризами, з ними пов'язаними. Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про антропологічну складову адміністративної деліктності; доведенні за результатами дослідження певної групи правопорушень, що при профілактиці вказаних проступків слід використовувати методи профілактики, властиві для адміністративної деліктності взагалі, але при цьому не слід нехтувати специфічними особливостями зазначених деліктів; розробці заходів, спрямованих на підвищення ефективності превентивної діяльності у зазначеній сфері. Профілактична діяльність щодо недопущення правопорушень у певній сфері спрямована на конкретну групу осіб, що зумовлює певну специфіку правової регламентації запобігання адміністративній деліктності, застосування заходів щодо

усунення причин і умов, які її породжують. Удосконалення форм практичної діяльності, спрямованої на попередження адміністративних проступків, має здійснюватись із урахуванням змін, що відбуваються в соціальній, політичній і правовій системі сучасної України. Оскільки однією з дієвих форм профілактичного впливу є оголошення особі офіційного застереження про неприпустимість протиправної поведінки, у роботі обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення порядку застосування зазначеного заходу.

Ключові слова: адміністративна деліктність; детермінація; профілактика; правова свідомість; офіційне застереження.

Література

1. Dembitska, S. Administrative Delict as Danger of Increase of Offences / S. Dembitska. Juridical scientific and electronic journal. 2019. № 5 – P. 153–156. DOI: <http://dx.doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/35>
2. Додин Е. Понятие и причины административной деликтности. Проблемы административного права и совершенствования административной деятельности органов внутренних дел: сборник научных трудов. Киев : КВШ МВД СССР, 1981. С. 44–54.
3. Додин Е. Процессуальные формы профилактики административных проступков. Проблемы социалистической законности: респ. межвед. науч. сб. Харьков : Вища школа, 1982. С. 36–41.
4. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения: в 30 т. Изд. 2-е. Москва: Госполитиздат. Т. 13. 1959. 770 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 528 с.
6. Малєин Н. Правонарушение: понятие, причины, ответственность : монография. Москва: Юридическая литература, 1985. 192 с.
7. Міловідова С.В. Попередження та протидія адміністративним правопорушенням в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2016. 231 с.
8. Ogneviuk, H. Anthropological Approaches in Legal Certainty Research. / H. Ogneviuk // Anthropological Measurements of Philosophical Research. 2018. № 14. – P. 62–72. DOI: <http://dx.doi.org/10.15802/ampr.v0i14.150573>.
9. Омелянчик С.В. Адміністративно-деліктологічна характеристика особи правопорушника, що посягає на громадський порядок і громадську безпеку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь : Нац. університет державної податкової служби України, 2010. 18 с.

10. Ремнёв В.И. Социалистическая законность в государственном управлении : монография. Москва: Наука, 1979. 301 с.

11. Права, за якими судиться малоросійський народ (1743 р.). URL://www.textbooks.net.ua/content/view/932/17/.

12. Hoian, I. Axiological Aspects of Moral and Legal Decision-making. Anthropological Measurements of Philosophical Research. 2019. № 16. P. 66–77. DOI: <http://doi.org/10.15802/ampr.v0i16.187572>.

Information about the authors:

Blahodarnyi Andrii Mykolayovych,

Doctor of Legal Sciences, Professor,
Professor at the Department of General Law Disciplines
National Academy of Security Service of Ukraine
22, M. Maksymovicha str., Kyiv, 03066, Ukraine

Lysenko Oleksandr Vitaliyovych,

Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor at the Department of Philosophy
National Academy of Security Service of Ukraine
22, M. Maksymovicha str., Kyiv, 03066, Ukraine